

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala palvelee yhteiskuntaa vastaamalla toimivista ja turvallisista liikenne- ja viestintäyhteyksistä sekä -palveluista kestäväällä tavalla kasvun tukemiseksi sekä mahdollistaa uusien digitaalisten palvelujen käyttöympäristön.

Toimintaympäristö

Maapallon lämpeneminen on ylittämässä turvallisenä pidetyn 1,5 asteen rajan vuosisadan puoleen väliin mennessä. Päästövähennyksiin tähtääviä toimia on tehtävä huomattavasti nopeammin kuin tähän mennessä on tehty tai suunniteltu tehtäväksi. Suomen tulisi olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Liikennealalla ilmastomuutoksen hillintä vaatii suuria vähennyksiä hiilidioksidipäästöissä ja energian kulutuksessa.

Liikenne- ja viestintätoimialan palveluistuminen jatkuu. Maailman liikennepalveluiden on arvioitu kasvavan 800 miljardin euron markkinoiksi vuoteen 2030 mennessä. Verkot ovat alusta yhteiskunnan palveluille. Automaatioajaminen, esineiden internet ja muut tulevaisuuden ilmiöt ja palvelut vaativat nopeampia ja tehokkaampia tiedonsiirtoyhteyksiä. Väylien kunto ja viestintäverkkojen kapasiteetti korostuvat digitaalisten palvelujen ja automaation kehityksen myötä. Verkot nähdään investointina, joka tuottaa hyvinvointia ja kilpailukykyä. Verkkojen ohella tieto ja tiedon saatavuus on palveluiden perusta, jonka avulla yhteiskunta on tehokkaampi, turvallisempi, ympäristöystävällisempi ja tasa-arvoisempi.

Digitalisaatiossa on siirrytty valtavirtaistamisen aikaan. Liikenteen automaatiiossa ollaan siirtymässä laajamittaisen käyttöönoton suunnitteluun ja tukemiseen. Murros tiedon käytettävyydessä ja jakamisessa mahdollistaa uudella tavalla tietovarantojen ja tiedon hyödyntämisen palvelu- ja liikkumisratkaisuissa. Samalla myös käyttäjien tietoisuus omien tietojensa hallinnasta korostuu. Jakamis- ja alustatalouteen perustuvien palvelujen kuluttamisen ennakoidaan kiihtyvän jakamisen alustojen yleistyessä.

Tietoverkkojen toimintavarmuuden ja turvallisen tiedonkäsittelyn tarve korostuu yhteiskunnan prosessien automatisoituessa ja teknistyessä. Liikenne- ja viestintäverkkojen toimintavarmuuden puutteet, kyberuhat ja puutteet tietoturvassa voivat aiheuttaa koko maan laajuista haittaa. Liikenne- ja viestintäverkkojen palautumiskyvyn merkitys korostuu.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa hallinnonalalle seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

- Suomi on kehittynyt edelläkävijänä kohti hiiletöntä liikennettä
  - Mittarit:
    - Liikenteen päästöjen vähenemä
    - Liikenteen energiankulutus
    - Vaihtoehtoisia käyttövoimia hyödyntävien autojen osuus
    - Kestävien kulkutapojen suoritteet ja markkinaosuus
- Liikenteen ja viestinnän verkot ja palvelut ovat helpottaneet arkea ja edistäneet elinkeinonharjoittamista
  - Mittarit:
    - Liikenne- ja viestintäverkkojen kattavuus ja peitto
    - Palveluiden hintakehitys
- Uudet toimintamallit ja innovaatiot ovat vauhdittaneet hyvinvointia ja kilpailukykyä
  - Mittarit:
    - Digibarometrin kokonaisindeksin kehitys

- Tietointensiivisten toimialojen liiketoiminnan kehitys
- Henkilöliikennepalvelujen kehitys

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toteutetaan suunnitelmaa toiminnallisesta tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta (LVM:n julkaisu 12/2018). Tavoitteena on tuottaa suoritteita ja julkisia palveluita, joiden käyttämisessä eri väestöryhmien kuten naisten, miesten, lasten, vanhusten ja vammaisten tarpeet otetaan huomioon. Lisäksi pyritään saamaan sukupuolieroteltua tietoa liikenteen ja viestinnän alalta päätöksenteon pohjaksi. Hallinnonalan henkilöstösuunnittelun tavoitteena on oikein mitoitettu ja osaava henkilöstö, joka työskentelee hyvässä työyhteisössä ja jonka työilmapiiriä seurataan ja kehitetään hyväksytyjen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien mukaisesti. Määrärahat kohdennetaan tasa-arvoneutraalisti.

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman toimeenpanossa liikenne- ja viestintäministeriön rooli on ennen kaikkea toteuttaa liikenteen, etenkin tieliikenteen, päästöjen vähentämisen toimenpiteitä. Päästöjen vähentämisessä keskeistä on kehittää säädösympäristöä, joka luo edellytyksiä uusille, digitaalisille ja tiedon hyödyntämiseen perustuville palveluille, ja kehittää kestävää kasvua luovaa liikennejärjestelmää. Toimintaohjelman tavoitteita toteutetaan myös tukemalla kuluttajien ympäristöystävällisiä liikkumis- ja ajoneuvovalintoja, julkisen sektorin ja yritysten energiatehokkaita ajoneuvohankintoja sekä edistämällä liikenteen ja viestinnän digitaalisten palvelujen esteettömyyttä vuonna 2017 julkaistun toimenpideohjelman mukaisesti.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2019	2020
		varsinainen	esitys
		talousarvio	
31.10.20	<i>Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)</i>	109,0	-
	— maa- ja vesirakennusvaltuus		
31.10.77	<i>Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)</i>		
	— maa- ja vesirakennusvaltuus	-	-
31.10.79	<i>Elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)</i>		
	— maa- ja vesirakennusvaltuus	-	-
31.20.54	<i>Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)</i>		
	— avustusten myöntämisvaltuus	35,2	17,5

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2018—2020

	v. 2018	v. 2019	v. 2020	Muutos 2019—2020	
	tilinpäätös 1000 €	varsinainen talousarvio 1000 €	esitys 1000 €	1000 €	%
01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot	636 176	569 633	621 112	51 479	9
01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 361	14 589	14 487	-102	-1
02. Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	60 335	77 274	77 656	382	0
03. Väyläviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	73 549	47 545	48 534	989	2
04. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	46 159	42 983	45 459	2 476	6
(21.) Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	1 660	1 660	—	-1 660	-100
29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	438 112	384 582	433 976	49 394	13
88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 2 v)	2 000	1 000	1 000	—	0
10. Liikenneverkko	2 044 723	1 563 108	2 090 938	527 830	34
20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 3 v)	1 468 490	1 065 361	1 399 221	333 860	31
30. Avustukset liikenne- ja viestintäverkkoihin (siirtomääräraha 3 v)	47 600	30 100	138 700	108 600	361
31. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)	7 990	4 500	17 400	12 900	287
(50.) Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)	13 000	17 000	—	-17 000	-100
76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	18 793	29 997	34 997	5 000	17
77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 5 v)	363 850	298 150	379 200	81 050	27
78. Eräät väylähankkeet (siirtomääräraha 3 v)	—	—	8 620	8 620	0
79. Elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	125 000	118 000	112 800	-5 200	-4
20. Liikenteen ja viestinnän viranomaispalvelut	755 024	741 035	772 502	31 467	4
43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen (arviomääräraha)	84 333	95 000	92 000	-3 000	-3
50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)	13 142	0	—	—	0

	v. 2018 tilinpäätös 1000 €	v. 2019 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2020 esitys 1000 €	Muutos 2019—2020	
				1000 €	%
51. Avustukset liikenteen ja viestinnän palveluihin (siirtomääräraha 3 v)	31 641	20 141	19 741	-400	-2
54. Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	17 986	17 986	19 136	1 150	6
55. Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	99 974	88 774	108 474	19 700	22
60. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon (siirtomääräraha 3 v)	507 948	519 134	533 151	14 017	3
Yhteensä	3 435 922	2 873 776	3 484 552	610 776	21

Henkilöstön kokonaismäärä 2 195 2 211 2 173

01. (31.01, 10, osa, 20, osa, 40, osa ja 50) Hallinto ja toimialan yhteiset menot

01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 487 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) lähialueyhteistyöhankkeiden menoihin
- 2) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen
- 3) vastikkeettomien menojen maksamiseen kansainvälisille yhteisöille
- 4) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa toiminnalleen vuodelle 2020 seuraavat alustavat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita.

Tuotokset ja laadunhallinta

- Kestävästä liikkumisesta ja kuljettamisesta on tehty entistä houkuttelevampaa
- Liikenne- ja viestintämarkkinat tuottavat käyttäjille parempia ja laadukkaampia palveluita
- Liikenneverkon laatua on parannettu
- Valtion ja kaupunkien välistä yhteistyötä on vahvistettu
- Nopeiden viestintäyhteyksien saatavuutta on lisätty
- Datatalouden kasvua ja tekoälyn hyödyntämistä on vahvistettu
- Digitaalisten palveluiden luotettavuutta on vahvistettu
- Automaattiliikenteen käyttöönottoon kaikissa liikennemuodoissa on luotu edellytykset

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Bruttomenot	14 658	14 599	14 497
Bruttotulot	292	10	10
Nettomenot	14 366	14 589	14 487
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	13 052		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	12 922		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentilta 31.01.21			80
VNHY-siirto, VAHVA-asianhallintajärjestelmän säästö			-24
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)			-9
JTS-miljardin tuottavuussäästö			-8
Lomarahojen alentaminen (Kiky)			186
Palkkausten tarkistukset			-33
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)			43
Siirtyvien erien taso (HO 2019)			-300
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)			-37
Yhteensä			-102
2020 talousarvio			14 487 000
2019 talousarvio			14 589 000
2018 tilinpäätös			14 361 000

02. (31.20.01 ja 40.01) Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 77 656 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen
- 2) rahoitus- ja maksuosuuksien maksamiseen
- 3) lähialueyhteistyöhankkeiden menojen maksamiseen
- 4) merikartoituksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 5) tutkimus- ja kehittämistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 6) liikennejärjestelmäsuunnittelusta, henkilöliikennetutkimuksista, liikkumisen palvelujen edistämisestä, valvonta- ja viranomaistehtävistä, perinnetoiminnasta, meriliikenteen kehittämisestä ja Safe Sea Net -toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintävirasto vastaa kaikkien liikennemuotojen viranomaispalveluista sekä viestintätoimialan viranomaissääntely-, valvonta-, ohjaus-, hallinto- ja palvelutehtävistä. Liikenteen viranomaispalvelut liittyvät liikennejärjestelmän turvallisuuteen, tietovarantoihin, toimintavarmuuteen ja markkinoihin.

Lentoliikenteen valvontamaksu ja katsastustoiminnan valvontamaksu tuloutetaan momentille 11.19.05. Tietoyhteiskuntamaksu, televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu, postitoiminnan valvontamaksu sekä varmennemaksu tuloutetaan momentille 11.19.04.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa Liikenne- ja viestintävirastolle vuodelle 2020 seuraavat alustavat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita.

Tuotokset ja laadunhallinta

- Markkinoille tulon esteitä on purettu ja kilpailua edistetty lainsäädännön tehokkaan toimeenpanon ja valvonnan kautta
- On vauhditettu käyttäjälähtöisesti parempien palvelujen kehittämistä ja käyttöä
- Luottamusta digitaalisiin palveluihin on parannettu
- Digitaalisen tiedon saatavuutta ja yhteentoimivuutta on lisätty ja My Data -toimintamallia on hyödynnetty datatalouden vauhdittamiseksi
- Ajoneuvokanta on uudistunut ja puhtaampien polttoaineiden käyttö on lisääntynyt liikenteessä
- Liikennejärjestelmän laatu, turvallisuus ja häiriöttömyys on parantunut
- Siirtymä 5G-verkkoihin on toteutettu tehokkaasti ja kyberturvallisesti
- Vaikutusten arviointia ja sen edellyttämää tiedon tuotantoa on kehitetty

	2018 toteutuma	2019 tavoite	2020 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
Verolippu, yksikkökustannus, €	1,39	=< 2018	=< 2019
Ajoneuvon rekisteröinti, yksikkökustannus, €	4,73	=< 2018	=< 2019
Tietoyksikkö, yksikkökustannus, €	0,0115	=< 2018	=< 2019
Ajokorttihakemus, yksikkökustannus, €	33,22	=< 2018	=< 2019
Kuljettajantutkinto, yksikkökustannus, €	53,88	=< 2018	=< 2019
Verkkotunnus, yksikkökustannus, €	7,98	=< 2018	=< 2019
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, % (kolmen vuoden keskiarvo)		100—106	100—106
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, % (kolmen vuoden keskiarvo)		116—122	116—122

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Bruttomenot	177 019	188 719	188 310
Bruttotulot	107 401	111 445	110 654
Nettomenot	69 619	77 274	77 656

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	44 608		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	35 254		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	96 016	101 515	102 026
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	95 850	100 178	104 108
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	166	1 337	-2 082
Kustannusvastaavuus, %	100	101	98

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, liiketaloudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	8 900	9 930	8 628
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	8 506	9 254	8 217
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	398	676	411
Kustannusvastaavuus, %	105	107	105

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Digitaalisen yhteiskunnan tietoturvallisuuden ja toimintavarmuuden lisääminen	1 000
Eurocontrol-maksun siirtyminen Finavia Oyj:lle	-3 000
GNSS-älyverkon kehittäminen	600
Katsastuksen valvontamaksun kertymän muutos	313
Lentoliikenteen valvontamaksun kertymän muutos	481
Lisärahoitus kyberturvallisuuskeskukselle	1 212
Postitoiminnan valvontamaksun kertymän muutos	150
Siirto momentilta 31.01.21	400
SS Saimaan ylläpito (siirto momentille 31.10.20)	-380
Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun kertymän muutos	-41
Varmennemaksun kertymän muutos	26
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-37
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-38
Lomarahojen alentaminen (Kiky)	366
Omakustannuseriaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-131

Palkkausten tarkistukset	-54
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	92
Siirtyvien erien taso (HO 2019)	-500
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-80
Tasomuutos	3
Yhteensä	382

2020 talousarvio	77 656 000
2019 I lisätalousarvio	1 650 000
2019 talousarvio	77 274 000
2018 tilinpäätös	60 335 000

03. (31.10.01) Väyläviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 48 534 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) lähialueyhteistyöhankkeiden menoihin
- 2) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen.

Selvitysosa: Väyläviraston tehtävänä on vastata liikenteen palvelutason ylläpidosta ja kehittämisestä valtion hallinnoimilla liikenneväylillä. Virasto edistää toiminnallaan koko liikennejärjestelmän toimivuutta, liikenteen turvallisuutta, alueiden tasapainoista kehitystä ja kestäväää kehitystä.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa Väylävirastolle vuodelle 2020 seuraavat alustavat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita.

Tuotokset ja laadunhallinta

- Väylänpidon toimenpiteet on kohdistettu asiakastarpeiden ja vaikuttavuuden perusteella
- Liikennejärjestelmän laatua ja turvallisuutta on parannettu
- Liikennejärjestelmän energiatehokkuutta on parannettu
- Kestävän liikenteen houkuttelevuutta on lisätty
- Omaisuudenhallinnan tehokkuutta ja vastuullisuutta on parannettu ja on muodostettu kokonaiskuva väyläomaisuudesta
- On jatkettu rataverkon haltijan palveluiden ja toimintamallien kehittämistä ja käyttöönottoa monitoimijaympäristön laajentumisen ja liikenteen kilpailutusten edellyttämässä aikataulussa
- Automatisoituvan liikenteen edellyttämän infran kehittäminen on aloitettu yhteistyössä alan toimijoiden kanssa

Toiminnallinen tehokkuus	2018 toteutuma	2019 tavoite	2020 tavoite
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %			100
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %			100-120

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Bruttomenot	73 516	47 945	48 984
Bruttotulot	1 282	400	450
Nettomenot	72 234	47 545	48 534
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	12 006		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	13 321		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Konsulttipalvelujen korvaaminen omalla työllä (siirto momentilta 31.10.20)			400
Siirto momentilta 31.01.21			270
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)			-99
JTS-miljardin tuottavuussäästö			-15
Lomarahojen alentaminen (Kiky)			817
Palkkausten tarkistukset			-110
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)			202
Siirtyvien erien taso (HO 2019)			-300
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)			-176
Yhteensä			989
2020 talousarvio			48 534 000
2019 talousarvio			47 545 000
2018 tilinpäätös			73 549 000

04. (31.50.01) Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 45 459 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Etelämanner-toiminnasta aiheutuviin menoihin
- 2) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 3) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen.

Valtuus

Ilmatieteen laitos oikeutetaan solmimaan Mars-tutkimusta koskevan METNET/MOI-hankkeen edellyttämiä sopimuksia siten, että niistä aiheutuu menoja aiemmat sitoumukset mukaan lukien enintään 1 536 000 euroa.

Selvitysosa: Ilmatieteen laitos tuottaa havainto- ja tutkimustietoa ilmastosta, ilmakehästä ja meristä sekä tarjoaa sää-, meri- ja ilmastopalveluja.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa Ilmatieteen laitokselle vuodelle 2020 seuraavat alustavat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita.

Tuotokset ja laadunhallinta

- Maaekosysteemien (metsät, pellot, suot) hiilitalouden ja ilmastovaikutusten uusien laskentamallien käyttö kansallisissa kasvihuonekaasujen inventaariossa ja tulevaisuuden skenaarioissa on laajentunut
- Säättökadatan ja kolmansien osapuolten toimittaman havaintodatan hyödyntämistä on parannettu ja pilotoitu turvallisen ja tehokkaan tieliikenteen reaaliaikaisena tukena
- On tuotettu uutta tietoa sääpalveluista ja —tiedoista kytkeytyvän ja digitalisoituvan liikenteen käyttöönoton tueksi
- Sodankylän satelliittipalvelukeskuksen kansainvälinen merkitys on kasvanut
- Tutkaverkoston laatua ja kattavuutta on parannettu
- Ilmatieteen laitoksen tutkimus on laadukasta ja kansainvälisesti hyödynnettyä

Toiminnallinen tehokkuus	2018 toteutuma	2019 tavoite	2020 tavoite
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	115	102	102
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	100	100	100
Yhteisrahoitteisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	67	60	60

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Bruttomenot	77 755	72 850	72 089
Bruttotulot	32 937	25 800	26 630
Nettomenot	44 818	47 050	45 459
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	10 151		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	11 492		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	6 221	5 760	6 090
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	6 054	5 760	6 090
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	167	0	0
Kustannusvastaavuus, %	103	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, liikeloudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	7 912	4 540	4 540
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	6 855	4 460	4 460
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 057	80	80
Kustannusvastaavuus, %	115	102	102

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot	18 730	15 500	16 000
Yhteisrahoitteisen toiminnan kokonaiskustannukset	28 091	25 800	26 500
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-9 361	-10 300	-10 500
Omarahoitusosuus, %	33	40	40

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2020	2021	2022	2023—	Yhteensä vuo- desta 2020 lähtien
Vuonna 2020 tai sen jälkeen tehtävät sitoumukset	160	155	165	80,6	560,6
Menot yhteensä	160	155	165	80,6	560,6

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

ACTRIS-tutkimusinfrastruktuuri	625
ICAO:n globaali avaruussäätökeskus	750
METNET/MOI-valtuudesta aiheutuvat määrärahatarpeet, tarkistus	-8
Säätökaverkoston uusiminen	1 000
Siirto momentilta 31.01.21	230
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-30
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-23
Lomarahojen alentaminen (Kiky)	382
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-49
Palkkausten tarkistukset	-62
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	93
Siirtyvien erien taso (HO 2019)	-300
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-81
Tasomuutos	-51
Yhteensä	2 476
2020 talousarvio	45 459 000
2019 talousarvio	42 983 000
2018 tilinpäätös	46 159 000

(21.) Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 31.01.01	-80
Siirto momentille 31.01.02	-400
Siirto momentille 31.01.03	-270
Siirto momentille 31.01.04	-230
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-680
Yhteensä	-1 660

2019 talousarvio	1 660 000
2018 tilinpäätös	1 660 000

29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 433 976 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	49 394
Yhteensä	49 394

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2020 talousarvio	433 976 000
2019 talousarvio	384 582 000
2018 tilinpäätös	438 111 503

88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää liikenne- ja viestintäministeriön toimialaan liittyviin yritys- ja omistusjärjestelyihin, yhtiöittä-misiin, niitä valmisteleviin toimenpiteisiin sekä toimialan yhtiöiden omistajaohjaukseen liittyen:

1) niiden osakkeiden merkintähinnan maksamiseen, joita valtio merkitsee valtioenemmistöisten yhtiöiden tai valtion osakkuusyhtiöiden osakeannissa taikka uusia valtio-omisteisia yhtiöitä perustettaessa

2) muiden omistus- ja yritysjärjestelyistä, yhtiöittämisistä ja niiden valmistelusta sekä toimeenpanosta aiheutuvien menojen sekä valtion osakemyynteihin ja omistajaohjaukseen liittyvien, muiden kuin toimintamenomomentille kuuluvien menojen maksamiseen

3) osakeyhtiölain (624/2006) 10 luvussa tarkoitettujen osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien, kuten vaihtovelkakirjalainojen, merkitsemiseen tai johdannaisopimuksista aiheutuvien välittömien menojen maksamiseen. Jos merkintä perustuu lainaan, osakkeiksi muutettavissa oleva laina saa olla vakuudeton.

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriön omistajaohjauksessa olevia yhtiöitä ovat Traffic Management Finland Oy, Cinia Group Oy ja Pohjolan Rautatiet Oy. Lisäksi ministeriön toimialaan kuuluu Yleisradio Oy, jonka oh-

jauksesta vastaa eduskunnan valitsema hallintoneuvosto. Valtion kokonaan omistama Pohjolan Rautatiet Oy perustettiin vuonna 2019 rautatietoimialan kokonaisvaltaiseksi kehittämiseksi ja suurten raideliikenneinvestointien edistämiseksi. Tarkoituksena on, että Pohjolan Rautatiet Oy muodostaa konsernin perustamalla viisi tytäryhtiötä: Hankeyhtiö Suomi-rata, Hankeyhtiö Turun tunnin juna, Kalustoyhtiö, Kiinteistöyhtiö ja Rail Baltica -yhtiö. Jatkossa hankeyhtiömallia voidaan hyödyntää myös Itäradan nopeuttamisessa.

Omistus- ja yritysjärjestelyistä, yhtiöittämisistä ja niiden valmistelusta sekä toimeenpanosta ja osakemyynneistä aiheutuvia tai niihin liittyviä menoja ovat järjestelyistä ja toimenpiteistä sekä niiden valmistelusta aiheutuvien kustannusten lisäksi sellaiset kauppahinnan osittaiset palautukset, jotka perustuvat kauppakirjassa oleviin hinnantarkistusta tai myyjän maksettavaksi tulevia korvauksia koskeviin sopimusehtoihin. Omistajaohjaukseen liittyviä menoja ovat osakkeiden ja arvo-osuuksien hallinnointikustannukset, ministeriön tarvitsemien neuvonantaja- ja koulutuspalvelujen kustannukset, omistajaohjauksen toimiala- ja yritysjärjestelyosaamisen ylläpitämiseen liittyvät kustannukset sekä omistajien keskinäiseen yhteistyöhön liittyvät ja muut vastaavat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteensä	0
-----------------	----------

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2020 talousarvio	1 000 000
2019 talousarvio	1 000 000
2018 tilinpäätös	2 000 000

10. (31.10, osa) Liikenneverkko

Selvitysosa: Valtion liikenneverkko muodostuu maantieverkosta, rataverkosta ja vesiväylistä. Maantieverkon pituus oli 77 993 km, rataverkon pituus 5 926 km ja vesiväylien pituus 16 286 km vuoden 2018 lopussa.

Liikenneverkon tasearvio (milj. euroa)

	v. 2018	v. 2019 (arvio)	v. 2020 (arvio)
Tie	15 106	14 989	14 222
Radat	4 779	4 779	4 501
Vesiväylät	219	254	221
Yhteensä	20 104	20 022	18 944

Maanteiden, rautateiden ja vesiväylien korjausvelka oli vuonna 2018 yhteensä noin 2,5 mrd. euroa. Korjausvelalla tarkoitetaan rahasummaa, joka tarvittaisiin väylien saattamiseksi nykytarpeita vastaavaan hyvään kuntoon. Hyvä kunto tarkoittaa sellaista teknis-taloudellista tasoa, jolla väylän palvelutaso on väylän liikennemäärään ja merkittävyyteen nähden riittävä ja palvelutason ylläpitäminen ei tule kohtuuttoman kalliiksi.

Väyläverkon menot ja tulot (milj. euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Perusväylänpito (20)	1 321,2	1 065,4	1 314,6
Tulot	63,1	57,6	55,3
— Ratamaksu	45,6	51,0	50,0

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
— Muut tulot	17,5	6,6	5,3
Menot	1 384,3	1 123,0	1 369,9
Kunnossapito	768,2	775,5	1000,1
— Hoito	401,2	390,2	448,8
— Jäänmurto	60,6	57,6	64,0
— Korjaus	306,4	327,7	487,3
Parantaminen ja suunnittelu	117,0	56,5	178,8
— Liikenneväylien parantamisinvestoinnit	83,6	33,1	156,4
— Liikenteen hallinnan järjestelmät	-	-	-
— Suunnittelu	33,4	23,4	22,4
Liikennepalvelut	125,5	191,0	191,0
— Liikenteen ohjaus ja informaatio	73,2	141,0	141,0
— Maantielauttaliikenne	49,2	50,0	50,0
— Merikartoitus	3,1	-	-
Korjausvelan vähentäminen	373,6	100,0	-
Avustukset (30,31)	50,6	30,1	138,7
Kehittämisinvestoinnit (76, 77, 78, 79)	406,2	495,0	517,0
Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (76)	18,8	30,0	35,0
Väyläverkon kehittäminen (77)	278,3	298,2	360,6
Eräät väylähankkeet (78)	0,1	-	8,6
Elinkaarirahoitushankkeet (79)	109,0	118,0	112,8
Nettomenot yhteensä	1 778,0	1 541,6	1 970,3
Bruttomenot yhteensä	1 841,1	1 599,2	2 025,6

Väylämaksulain mukaisen toiminnan tehtävien kehitys ja väylämaksutulot (11.19.06)

	2018 toteutuma	2019 arvio	muutos	2020 arvio	muutos
Väylämaksuilla katettava toiminta					
Ulkomaan tavaraliikenne rannikolla, milj. tonnia	102 548	104 805	2,2 %	107 110	2,2 %
Matkustajaliikenne, milj. matkustajaa	19,0	19,4	2,1 %	19,8	2,1 %
Väylämaksutuotot, 1 000 euroa	49 078	49 620	1,1 %	50 160	1,1 %
Muut tuotot, 1 000 euroa	1 488	416	-72,0 %	418	0,0 %
Kustannukset, 1 000 euroa	94 252	96 748	2,6 %	97 338	0,6 %
Kustannusvastaavuus	53,7 %	51,7 %	-2,0 %	52,0 %	0,3 %

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 399 221 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) väylien hoidosta, käytöstä sekä korjauksista, elinkaaren ja omaisuuden hallinnasta, suunnittelusta, liikenneväylien parantamisinvestoinneista, liikenteen hallinnan järjestelmistä sekä liikenteen ohjauksesta ja informaatiosta, tutkimus- ja kehittämistoiminnasta sekä jäänmurrosta, maantielauttaliikenteestä ja muista väylänpitäjän vastuulle kuuluvista tehtävistä aiheutuvien menojen sekä väylänpidosta aiheutuvien vahingonkorvauksien maksamiseen

- 2) tien- tai radanpitäjän tehtäviin liittyvän muun toimenpiteen kuin maantien tai rautatien rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksiin erillisten sopimusten mukaan
- 3) toimintamäärärahan vakiosisältöisen käyttötarkoituksen mukaisesti sellaisten välttämättömien lakisääteisten velvoitteiden tekemiseen, joista voi aiheutua menoja myös tulevana varainhoitovuosina
- 4) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 5) väliaikaisesti radanpidon materiaalitoimituksien maksamiseen ennen materiaalin kohdentamista sijoitusmenomomentille budjetoituille väylien kehittämishankkeille.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon ratamaksu, yhteisrahoitteisen toiminnan tulot, Saimaan kanavan lupamaksutulot, maksullisen palvelutoiminnan tulot ja omaisuuden myyntituotot lukuun ottamatta kiinteän omaisuuden myyntituloja tai väylänpidon vahingonkorvaustuloja.

Valtuus

Väylävirasto oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Selvitysosa: Momentin määräraha muutetaan kaksivuotisesta siirtomäärärahasta kolmivuotiseksi siirtomäärärahaksi. Muutoksella lisätään valtion talousarvion joustavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta perusväylänpidon rahoituksella toteutettavien laajempien ja pitkäkestoisempien hankkeiden tapauksessa.

Olemassa oleva liikenneverkko pidetään kunnossa *perusväylänpidon* toimin. Perusväylänpidon määrärahoilla rahoitetaan tien- ja radanpitoa sekä vesiväylänpitoa. Väylänpidossa priorisoidaan liikenneverkon päivittäisen liikennöitävyyden vaatimat toimet, vilkasliikenteisen ja elinkeinoelämälle merkittävän verkon kunto sekä liikenneturvallisuus ja digitalisaation tuomat mahdollisuudet.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoituina tuloina 50 milj. euron ratamaksun perusmaksu ja muita väylänpidon tuloja (mm. kiinteistötulot ja kanavamaksut) 5 milj. euroa.

Korjausvelan kasvua pyritään hillitsemään ja väylien kuntoa turvataan huomioiden erityisesti elinkeinoelämän tarpeet. Toimenpiteitä kohdistetaan myös liikenteellisten olosuhteiden kehittämiseen, joilla parannetaan mm. elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, liikenneturvallisuutta ja työmatkaliikenteen olosuhteita.

Perusväylänpidon menot ja tulot liikennemuodoittain vuosina 2018—2020 (milj. euroa)

	2018 tilinpäätös		2019 varsinainen talousarvio				2020 esitys		
	bruttome-	bruttotulot	nettomenot	bruttome-	bruttotulot	nettomenot	bruttome-	bruttotulot	nettomenot
Tienpito	747	5	742	548	-	548	673	-	673
Radanpito	525	55	470	337	51	286	459	55	404
Vesiväylänpito	111	2	109	91	1	90	96	-	96
Liikenteen hallinta				141	141		141	-	141
Yhteensä	1 383	62	1 321	1 117	52	1 065	1 369	55	1 314

Momentin määrärahalaji on muutettu.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kehä I Laajalahden kohta, Raide Jokeriin liittyvää toimenpide (siirto momentilta 31.10.77)	15 000
Kehä I Laajalahden kohta, Raide Jokeriin liittyvä toimenpide (siirto momentille 31.10.77)	-3 000
Kertaluonteisten erien poisto	-27 520
Konsulttipalvelujen korvaaminen omalla työllä (siirto momentille 31.01.03)	-400
Korjausvelan vähentäminen	84 600
Liikenteenohjauksen yhtiöittämisen säästövaikutuksen poistaminen	1 400
Liikenteenohjauksen yhtiöittämisen säästövaikutus	-1 400
Määrärahatason tarkistus tekniseen kehukseen	-24 000
Perusväylänpidon pysyvä tasokorotus (HO 2019)	300 000
SS Saimaan ylläpito (siirto momentilta 31.01.02)	380
Siirtyvien erien taso (HO 2019)	-1 200
Tasomuutos	-10 000
Yhteensä	333 860

2020 talousarvio	1 399 221 000
2019 II lisätalousarvio	40 000 000
2019 talousarvio	1 065 361 000
2018 tilinpäätös	1 468 490 000

30. (31.10.35 ja 36) Avustukset liikenne- ja viestintäverkkoihin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 138 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää seuraavien valtionavustusten maksamiseen: länsimetron rakentaminen Espoon Matinkylästä Kivenlahteen, Raide-Jokeri pikaraitiotien rakentaminen ja Tampereen raitiotien 1. vaiheen rakentaminen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Käyttösuunnitelma (euroa)

Länsimetron rakentaminen Matinkylästä Kivenlahteen	90 000 000
Raide-Jokeri pikaraitiotien rakentaminen	30 000 000
Tampereen raitiotien rakentamisen 1. vaihe	18 700 000
Yhteensä	138 700 000

Valtuus

Väylävirasto oikeutetaan tekemään aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Selvitysosa: Länsimetron jatkohankkeessa metron rakentamista jatketaan Espoon Matinkylästä Kivenlahteen asti. Avustus maksetaan Espoon kaupungille jälkikäteen edellisenä vuonna toteutuneiden kustannusten perusteella kuitenkin siten, että ensimmäisen kerran valtionavustus on maksettu vuonna 2017 vuosina 2014—2016 toteutuneista avustuskelpoisista menoista. Avustuksen enimmäismäärä vuoden 2013 marraskuun MAKU-indeksiin (136,72 pistettä 2005=100) kustannustasossa on 240 milj. euroa.

Raide-Jokeri on pikaraitiotienä toteutettava seudullinen kehämäinen joukkoliikenneyhteys Itäkeskuksesta Pitäjämäen ja Leppävaaran kautta Keilaniemeen. Avustusta maksetaan Helsingin ja Espoon kaupungeille jälkikäteen edellisenä vuonna toteutuneiden kustannusten perusteella kuitenkin siten, että ensimmäisen kerran valtionavustus on

maksettu vuonna 2018 vuosina 2016—2017 toteutuneista avustuskelpoisista menoista. Avustuksen enimmäismäärä on 84,0 milj. euroa.

Tampereen raitiotie -hankkeen ensimmäisessä vaiheessa rakennetaan raitiotie Hervanta—keskusta—Tays ja toisessa vaiheessa raitiotie keskusta—Lentävänniemi. Avustusta maksetaan Tampereen kaupungille jälkikäteen edellisenä vuotena toteutuneiden kustannusten perusteella kuitenkin siten, että ensimmäisen kerran valtionavustus on maksettu vuonna 2018 vuosina 2016—2017 toteutuneista avustuskelpoisista menoista. Avustuksen enimmäismäärä on 71,0 milj. euroa siten, että 1. vaiheen osuus on enintään 55,05 milj. euroa ja 2. vaiheen osuus on enintään 15,95 milj. euroa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2020	2021	2022	2023	Yhteensä vuodesta 2020 lähtien
Länsimetro Matinkylä—Kivenlahti	90 000	34 740			124 740
Raide-Jokeri pikaraitiotie	30 000	30 000	18 200		78 200
Tampereen raitiotie, 1. vaihe	18 700	950			19 650
Tampereen raitiotie, 2. vaihe		15 950			15 950
Yhteensä	138 700	79 650	18 200		238 540

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Länsimetro, ajoitusmuutos	85 000
Raide-Jokeri, ajoitusmuutos	24 500
Tampereen raitiotie, ajoitusmuutos	-900
Yhteensä	108 600

2020 talousarvio	138 700 000
2019 II lisätalousarvio	380 000
2019 talousarvio	30 100 000
2018 tilinpäätös	47 600 000

31. (31.10.37 ja 41) Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 17 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) valtionavustusten maksamiseen kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen
- 2) valtionavustusten maksamiseen Finavian lentoasemaverkoston ulkopuolisten lentoasemien toiminta- ja investointimenoihin
- 3) yksityistielain (560/2018) ja -asetuksen (1267/2018) mukaisten valtionavustusten maksamiseen yksityisteiden kunnossapitoon ja parantamiseen
- 4) tiekuntien neuvonnasta ja opastamisen tukemisesta ja sitä tukevan materiaalin ja palveluiden tuottamisesta aiheutuvien kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan valtionavustusten osalta maksatuspäätösperusteisena.

Käyttösuunnitelma (euroa)

Yksityistieavustukset ja tiekuntien neuvonnasta aiheutuvat kulutusmenot	13 000 000
Finavian lentoasemaverkoston ulkopuoliset lentoasemat	900 000
Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen ja kuntien joukkoliikennehankkeet	3 500 000
Yhteensä	17 400 000

Selvitysosa: Määrärahaa yksityisten teiden kunnossapidon ja parantamisen tukemiseen käytetään tasa-arvoisen liikkumisen turvaamiseen sekä pysyvän asutuksen ja elinkeinoelämän tarvitsemien teiden avustamiseen.

Valtionavustus kohdistuu ensisijaisesti teiden parantamiseen sekä lauttojen käytön ja kunnossapidon tukemiseen. Valtionavustukseen oikeutettuja teitä on noin 55 000 km ja niiden hoitamista varten on perustettu noin 16 000 tiekuntaa. Avustettavia erityiskohteita on noin 20 kappaletta.

Avustettavia kohteita ovat vain tien liikennöitävyyden kannalta kiireellisimmät siltojen parantamiset ja tien vaurioitumisen korjaamiset. Tuki voi olla korkeintaan 75 % toteutuneista hyväksytyistä kustannuksista. Tavanomaisissa tien parantamiskohteissa tuen osuus tällä hetkellä on 50 % ja eräissä merkittävimmissä siltakohteissa enintään 75 %. Kuntien tuki kyseisiin kohteisiin on vaihdellut välillä 0—20 %.

Finavian lentoasemaverkoston ulkopuolisille lentoasemille myönnettäviin avustuksiin sovelletaan valtionavustuslain (688/2001) lisäksi komission tiedonantoa lentoasemia ja lentoyhtiöitä koskevista valtiontukisuuntaviivoista (EUVL 2014/C 99/03) sekä komission asetusta 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Osana valtioneuvoston hyväksymää kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmaa toteutetaan valtion ja kuntien yhteinen investointiohjelma, jonka hankkeilla parannetaan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita. Edistämishjelma on osa kansallisen energia- ja ilmastostrategian toteuttamista.

Valtio voi myöntää avustusta kunnille, jotka toteuttavat ohjelman mukaisia toimenpiteitä. Kunnan tulee osallistua hankkeen kustannuksiin vähintään yhtä suurella panostuksella. Valtio voi myöntää kunnille myös avustuksia sellaisiin infrahankkeisiin, joilla parannetaan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä ja edistetään sen kulkutapaosuuden lisäämistä. Tällainen hanke voi olla esim. liityntäpysäköintialueen rakentaminen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentilta 31.10.50	13 000
Siirtyvien erien taso (HO 2019)	-100
Yhteensä	12 900
2020 talousarvio	17 400 000
2019 talousarvio	4 500 000
2018 tilinpäätös	7 990 000

(50.) Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto	-4 000
Siirto momentille 31.10.31	-13 000
Yhteensä	-17 000

2019 talousarvio	17 000 000
2018 tilinpäätös	13 000 000

76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 34 997 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) mukaisten maa-alueiden ja korvausten lisäksi myös näihin liittyvien välttämättömien menojen maksamiseen

2) kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) mukaisten kiinteistötoimitusmaksujen maksamiseen

3) maantietä tai rautatietä varten tarvittavien alueiden sekä tilusjärjestelyihin käytettävien vaihtomaiden hankkimiseen ja korvaamiseen ennen tie- tai ratasuunnitelman hyväksymistä

4) ratalain (110/2007) mukaista toimintaa varten hankittavien maa-alueiden kauppahintojen ja korvausten maksamiseen sekä lisäksi myös näihin liittyvien välttämättömien menojen maksamiseen

5) väylien ja muiden maa- ja vesirakennuskohteiden rakentamista varten tarpeellisten maa- ja vesialueiden hankintamenojen maksamiseen

6) vesilain (587/2011) mukaisten korvausten maksamiseen

7) yksityistielain (560/2018) mukaisten korvausten maksamiseen.

Momentilta maksettavien ennakkokorvausten kohdentamisperusteena käytetään maksuperustetta.

Selvitysosa: Tiealueiden hankintoihin, korvauksiin ja lunastuksiin on tarkoitus käyttää 28 440 000 euroa, rata-alueiden hankintoihin, korvauksiin ja lunastuksiin 6 540 000 euroa sekä maa- ja vesialueiden hankintoihin ja korvauksiin 17 000 euroa.

2020 talousarvio	34 997 000
2019 talousarvio	29 997 000
2018 tilinpäätös	18 792 825

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään 379 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) väyläverkon kehittämisinvestointien toteuttamisesta aiheutuviin menoihin
- 2) sijoitusmenomomenteilta rahoitettavien investointihankkeiden hankesuunnittelusta aiheutuviin menoihin ennen kuin hankkeen aloittamisesta tehdään päätös valtion talousarvion yhteydessä.

Käyttösuunnitelma (euroa)

Vuonna 2020 alkavat väylähankkeet yhteensä	38 200 000
Aiempina varainhoitovuosina päätetyt väylähankkeet	334 000 000
Hankesuunnittelu	7 000 000
Yhteensä	379 200 000

Valtuus

Väylävirasto oikeutetaan tekemään sopimuksia alla olevassa taulukossa yksilöityihin, aiemmissa talousarvioissa päätettyihin hankkeisiin siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja aiemmin tehdyt sitoumukset mukaan lukien enintään taulukossa mainittu määrä:

Aiempina varainhoitovuosina päätetyt väylähankkeet

	Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä, ml. aiempina varainhoitovuosina tehtyjen sitoumusten aiheuttamat menot (euroa)
--	---

Tiehankkeet

Vt 3 Hämeenkyrön ohitustie	64 000 000
Vt 8 Turku-Pori, Mynämäen ja Luvian ohituskaistat	30 000 000
Kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti	80 000 000
E18 Haminan ohikulkutie	180 000 000
Vt 19 Seinäjoen itäinen ohikulkutie	77 900 000
Vt 8 Turku—Pori	92 500 000
Länsimetron liityntäyhteydet	19 900 000
Vt 5 Mikkelin kohta	27 000 000
Mt 101 Kehä I parantaminen	32 000 000
Vt 6 Taavetti—Lappeenranta	76 000 000
Kt 77 Viitasaari—Keitele	13 000 000
Vt 3 Tampere—Vaasa, Laihian kohta, 1. vaihe	27 000 000
Vt 22 Oulu—Kajaani—Vartius	15 000 000
Vt 8 Pyhäjoen ydinvoimalan edellyttämät tieinvestoinnit	22 500 000
Vt 4 Oulu—Kemi	140 000 000
Vt 5 Mikkelin—Juva	121 000 000
Vt 12 Lahden eteläinen kehätie	198 000 000
Vt 12 Tillola—Keltti	14 000 000
Kehä I Laajalahden kohta	20 000 000
Länsimetron jatkeen liityntäliikennejärjestelyt	7 000 000
Vt 4 Kirri—Tikkakoski	139 000 000

Ratahankkeet

	Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä, ml. aiempina varainhoitovuosina tehtyjen sitoumusten aiheuttamat menot (euroa)
Kouvola—Kotka/Hamina —radan parantaminen	98 000 000
Iisalmi—Ylivieska (sähköistys ja Iisalmen kolmioraide)	55 000 000
Joensuun ratapihan parantaminen	74 000 000
Kehärata	517 000 000
Pohjanmaan rata	674 000 000
Keski-Pasila, länsiraide	48 800 000
Riihimäen kolmioraide	12 500 000
Helsinki—Riihimäki rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaihe	150 000 000
Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen	60 000 000
Luumäki—Imatra—Venäjän raja, ratayhteyden parantaminen	165 000 000
Pori—Mäntyluoto rataosan sähköistys	5 700 000
Uudenkaupungin radan sähköistys	21 000 000
Vesiväylähankkeet	
Oulun meriväylän rakentaminen	27 500 000
Rauman meriväylä	31 500 000
Savonlinnan syväväylän siirtäminen	40 000 000
Kokkolan meriväylä	45 000 000
Vuosaaren meriväylä	12 500 000
Yhteiset väylähankkeet	
Äänekosken biotuotetehtaan liikenneyhteydet	173 000 000

Selvitysosa: Momentille budjetoidaan kaikki valtion suoralla talousarviorahoituksella toteutettavien kehittämissinvestointien määrärahat. Hankkeiden ulkopuoliset rahoitusosuudet otetaan huomioon momentilla 12.31.10 silloin, kun Väylävirasto maksaa ensin ja laskuttaa ulkopuolista tahoja sen jälkeen. Vastaavasti tämän momentin määräraha-tarve jää pienemmäksi. Ulkopuolisella rahoitusosuudella tarkoitetaan muiden tahojen osallistumista valtion vastuulle kuuluvien väylähankkeiden kustannuksiin.

Momentin määräraha muutetaan kolmevuotisesta siirtomäärärahasta viisivuotiseksi siirtomäärärahaksi. Uusille vuonna 2020 tai sen jälkeen käynnistyville hankkeille myönnetään niiden tarvitsema määräraha kokonaisuudessaan sen vuoden talousarviossa, jonka aikana hanke käynnistyy. Muutoksella ei ole vaikutusta aiempien vuosien talousarviossa käynnistyneiden hankkeiden budjetointiin. Muutoksella lisätään valtion talousarvion joustavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta valtion monivuotisissa rakennus- ja muissa investointihankkeissa.

Hanke-erittely

Ennen vuotta 2020 aloitetut keskeneräiset väylähankkeet	Hyväksytty	Valmis liikenteelle	Sopimusvaltuus milj. €	Ulkopuolisen rahoituksen osuus sopimusvaltuudesta milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha-tarve v. 2020 milj. €	Määräraha-tarve myöhemmin milj. €
Tiehankkeet							
Vt 3 Hämeenkyrön ohitustie	LTA 2019	2022	64,0		2,4	20,0	41,6
Vt 8 Turku-Pori, Mynämäen ja Luuvian ohituskaistat	LTA 2019	2021	30,0		30,0	-	-
Vt 4 Oulu—Kemi	TA 2017/LTA 2018	2021	140,0		98,6	35,4	5,9
Vt 5 Mikkeli—Juva	TA 2017	2021	121,0		81,0	22,0	18,0
Vt 12 Lahden eteläinen kehätie	TA 2017	2021	198,0		160,7	37,3	-
Kehä I Laajalahden kohta	TA 2018	2021	20,0		17,0	3,0	-
Vt 4 Kirri—Tikkakoski	TA 2018	2021	139,0		44,0	64,0	31,0
Ratahankkeet							
Kouvola—Kotka/Hamina —radan parantaminen	LTA 2019	2025	98,0		3,0	35,0	60,0
Iisalmi—Ylivieska (sähköistys ja Iisalmen kolmioraide)	LTA 2019	2023	55,0		0,5	5,0	49,5
Joensuun ratapihan parantaminen	LTA 2019	2023	74,0		1,0	20,0	53,0
Helsinki—Riihimäki rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaihe	TA 2015	2020	150,0		120,7	17,1	12,2
Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen	TA 2016	2020	60,0		56,1	3,9	-
Luumäki—Imatra—Venäjän raja, ratayhteyden parantaminen	TA 2017	2022	165,0		37,4	63,8	63,8
Uudenkaupungin radan sähköistys	LTA 2017	2021	21,0		19,0	2,0	-
Vesiväylähankkeet							
Oulun meriväylän rakentaminen	LTA 2019	2021	27,5		27,5	-	-
Vuosaaren meriväylä	TA 2018	2020	12,5		7,0	5,5	-
Yhteiset väylähankkeet							
Muu kehittämisen hankesuunnittelu					-	7,0	-
Keskeneräiset väylähankkeet yhteensä			1 375,0		705,9	341,0	335,0

Vuonna 2020 aloitettavat väylähankkeet	Hyväksytyt	Valmis liikenteelle	Valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä milj. €	Määräraharatave v. 2020 milj. €	Määräraharatave myöhemmin
Uudet väylähankkeet yhteensä	TA 2020		38 200 000	38 200 000	0
Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)					
	2020	2021	2022	2023—	Yhteensä vuodesta 2020 lähtien
Keskeneräiset väylähankkeet	334 000	215 213	83 100	22 500	654 813

Aikaisempien vuosien valtuuksia arvioidaan uusittavan noin 360 milj. euroa.

Momentin määrärahalaji on muutettu.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankevaraus vuonna 2020 aloitettaville uusille hankkeille	38 200
Iisalmi-Ylivieska (sähköistys ja Iisalmen kolmioraide)	5 000
Joensuun ratapihan parantaminen	20 000
Kehä I Laajalahden kohta, Raide-Jokeriin liittyvä toimenpide (siirto momentille 31.10.20)	-15 000
Kehä I Laajalahden kohta, Raide-Jokeriin liittyvä toimenpide (siirto momentilta 31.10.20)	3 000
Kouvola-Kotka/Hamina	35 000
Määräraharatpeen muutos	-44 200
Muun kehittämisen hankesuunnittelun määrärahan lisäys	2 000
Siirto momentilta 31.10.79	5 200
Vt 3 Hämeenkyrön ohitus	20 000
Tasomuutos	11 850
Yhteensä	81 050
2020 talousarvio	379 200 000
2019 II lisätalousarvio	70 935 000
2019 talousarvio	298 150 000
2018 tilinpäätös	363 850 000

78. Eräät väylähankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 620 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää väyläverkon kehittämisinvestointien toteuttamisesta aiheutuviin menoihin. Ulkopuolisten rahoittajien suorittamat ja valtion jälkikäteen maksamat rahoitusosuudet budjetoidaan maksuperusteisina.

Selvitysosa: Vt 12 Tampereen rantaväylä

Vt 12 Tampereen rantaväylä -hankkeen vuoden 2017 talousarviossa myönnettyjen siirtomäärärahojen käyttöoikeus vanhenee vuoden 2019 lopussa. Määrärahoja jää käyttämättä arviolta 1,22 milj. euroa, jotka tarvitaan hankkeen loppuunsaattamiseen vuosina 2020 ja 2021.

Fennovoiman tieyhteys

Fennovoiman tieyhteys -hanke on saanut 7,4 milj. euroa määrärahaa vuoden 2017 talousarviossa. Hankkeen sopimusvaltuus on käytetty vuonna 2015 toteutussopimuksen laatimisen yhteydessä. Valtio maksaa rakentamisesta aiheutuneet menot hankkeen rahoittajalle vasta tien rakennusurakan vastaanotosta kahden vuoden kuluttua yhtenä eränä ilman korkoa edellyttäen silloinkin, että ydinvoimalan rakennustyöt ovat käynnissä. Toistaiseksi rakennustyöt eivät ole käynnistyneet ja tämän hetken arvion mukaan ydinvoimala ei saa rakennuslupaa vuonna 2019. Hanke tarvitsee käyttöoikeudeltaan vuoden 2019 lopussa vanhenevat määrärahat käyttöönsä vuonna 2020.

Hanke-erittely

	Hyväksytty	Valmis liikenteelle	Sopimusvaltuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2020 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Keskeneräiset väylähankkeet						
Vt 12 Tampereen rantaväylä	TA 2012/LTA 2013/LTA II 2016	2017	66,0	64,78	1,22	-
Fennovoiman tieyhteys	TA 2015	2017	7,4	-	7,4	-
Yhteensä			73,4	64,78	8,62	-

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2020	2021	2022	2023—	Yhteensä vuodesta 2020 lähtien
Ennen vuotta 2020 tehdyt sitoumukset	8 620				8 620

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentilta 31.10.77	8 620
Yhteensä	8 620

2020 talousarvio 8 620 000

79. Elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 112 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää väyläverkon kehittämisinvestointien toteuttamisesta elinkaarihankkeina aiheutuviin menoihin.

Valtuus

Hankkeelle E18 Muurla—Lohja aiemmin myönnettyä valtuutta tarkistetaan 30 milj. eurolla 700 milj. eurosta 730 milj. euroon. Valtuuden tarkistuksen aiheuttama määrärahatarve kohdistuu myöhemmille vuosille.

Hankkeelle E18 Hamina—Vaalimaa aiemmin myönnettyä valtuutta tarkistetaan 30 milj. eurolla 660 milj. eurosta 630 milj. euroon. Valtuuden tarkistuksen aiheuttama määrärahasäästö kohdistuu myöhemmille vuosille.

Väylävirasto oikeutetaan tekemään aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Selvitysosa: Momentille budjetoidaan kaikkien elinkaarihankkeiden valtion rahoitusosuuden edellyttämät määrärahat. Vuonna 2020 momentilta rahoitetaan neljää elinkaarihanketta.

Hanke-erittely

	Hyväksytty	Valmis liikenteelle	Sopimusvaltuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2020 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Keskeneräiset elinkaarihankkeet						
E18 Muurla—Lohja	LTA I 2004	2008	730,0	445,3	28,8	255,9
E18 Koskenkylä—Kotka	TA 2010	2014	650,0	304,8	50,0	295,2
E18 Hamina—Vaalimaa	TA 2014	2018	630,0	90,0	30,0	510,0
Hailuodon kiinteä yhteys	TA 2018	2021	116,9	6,0	4,0	106,9
Yhteensä			2 126,9	846,1	112,8	1 168,0

Aikaisemmin päätettyjen hankkeiden valtuuksien tarkistus:

E18 Muurla—Lohja

E18 Muurla—Lohja -hankkeen sopimusvaltuuden tarkistustarve aiheutuu valtuusseurannassa tapahtuneesta muutoksesta viedä indeksiosuus osaksi valtuuden käyttöä, sähköveron korotuksista ja kiristyneistä turvallisuusmääräyksistä kunnossapidossa, ennakoitua suuremmista lisäsopimuksista sekä niukasta muutostyövarauksesta sopimuskauden varalle.

E18 Hamina—Vaalimaa

E18 Hamina—Vaalimaa -hankkeen sopimusvaltuuden tarkistustarve aiheutuu onnistuneesta kilpailutus- ja investointivaiheesta. Kilpailutusvaiheessa onnistuttiin optimoimaan riskienjako sekä järjestämään kiinnostava kilpailu tarjoajille ja rahoittajille. Lisäksi kilpailutusajankohta ja taloustilanne olivat hyvät onnistuneen kilpailutuksen kannalta. Investointivaihe toteutui aikataulussa ja lisä- ja muutostöiden määrä onnistuttiin pitämään maltillisena.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2020	2021	2022	2023—	Yhteensä vuodesta 2020 lähtien
Ennen vuotta 2020 tehdyt sitoumukset	112 800	115 800	115 000	907 203	1 250 803

Aikaisempien vuosien valtuuksia arvioidaan uusittavan noin 400 milj. euroa. Valtuuksien uusiminen aiheutuu hankkeiden etenemisen mukaan tehtävistä sopimuksista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 31.10.77	-5 200
Yhteensä	-5 200

2020 talousarvio	112 800 000
2019 talousarvio	118 000 000
2018 tilinpäätös	125 000 000

20. (31.20, osa, 30 ja 40, osa) Liikenteen ja viestinnän viranomaispalvelut

Selvitysosa: Liikenteen ja viestinnän viranomaispalveluilla turvataan liikennejärjestelmän toimivuutta ja turvallisuutta sekä luodaan edellytyksiä liikennejärjestelmän ja siihen liittyvien palvelujen innovatiiviseen kehittämiseen. Viestintäpalveluja ja -verkkoja hyödynnetään merkittävässä osassa yhteiskunnan palveluiden tuottamisessa ja kuluksessa. Digitalisaatiokehityksen myötä luodaan uusia liikenteen ja viestinnän palveluja, joille viestintäverkot luovat edellytykset.

Luvun nimike on muutettu.

43. (31.30.43) Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 92 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaisen tuen maksamiseen kauppa-alusluetteloon merkityille aluksille.

Selvitysosa: Aluksille maksettava tuki vastaa yleisesti verovelvollisten merenkulkijoiden osalta merenkulkijan kauppa-alusluetteloon merkityltä alukselta saamasta merityötulosta toimitettujen ennakonpidätysten sekä työnantajan merimieseläkevakuutusmaksun ja tapaturmavakuutusmaksun määrää. Rajoitetusti verovelvollisten osalta tuki vastaa vain toimitetun lähdeveron ja työnantajan maksaman sairausvakuutusmaksun määrää.

Vuonna 2020 tukea maksetaan 1.7.2019—30.6.2020 välisenä aikana syntyneistä kustannuksista. Matkustaja-aluksilla, jotka saavat kuljettaa enemmän kuin 120 matkustajaa, tuki vastaa verohallinnolle toimitettujen ja maksettujen työnantajasuoritusten osalta ennakonpidätysten, työnantajan sairausvakuutusmaksujen sekä lähdeveron määrää ajalta 1.11.2019—31.10.2020.

Vuonna 2018 tukea maksettiin 84,3 milj. euroa. Kauppa-alusluettelossa arvioidaan vuonna 2020 olevan 117 tuen piiriin kuuluvaa alusta, joista 102 on lastialuksia ja 15 matkustaja-aluksia. Luetteloon merkittyjen alusten bruttovetoisuuden arvioidaan olevan yhteensä noin 1 500 000 tonnia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-3 000
Yhteensä	-3 000

2020 talousarvio	92 000 000
2019 talousarvio	95 000 000
2018 tilinpäätös	84 332 971

50. (31.40.50) Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)

0

Määrärahaa saa käyttää myös laajakaistahankkeen hallinnollisten tehtävien kustannuksiin enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen.

Valtuus

Liikenne- ja viestintävirasto saa tehdä aiempien vuosien talousarvioissa myönnetyn valtuuden mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuutta ei ole käytetty.

Selvitysosa: Valtion tuen edellytyksenä on, että hankekohtaisesti kunnat sitoutuvat rahoittamaan oman osuutensa julkisesta rahoitustuesta. Julkinen rahoitustuki, mukaan lukien ELY-keskusten kyläverkkotuki, voi olla enintään 90 % hankkeen tukikelpoisista kustannuksista, mutta kuitenkin 15.7.2017 jälkeen käynnistyneissä hankkeissa enintään 100 %. Laajakaistatukilain mukainen valtion rahoitusosuus on enintään 33 % laajakaistahankkeen tukikelpoisista kustannuksista ja kunnan rahoitusosuus 33 %. Kunnan rahoitusosuus on 8 % tai 21,78 % niissä kunnissa, joille laajakaistahankkeen rahoittaminen muutoin muodostaisi kohtuuttoman taloudellisen rasitteen kunnan taloudellinen kantokyky, laajakaistahankkeen laajuus, tekninen toteuttamistapa, kunnan asukastiheys ja hankkeen kunnan väestömäärään suhteutettu rakentamiskustannus huomioon ottaen. Valtion tukea myönnetään näissä tapauksissa vastaavasti korotettuna, kuitenkin enintään 58 % hankkeen tukikelpoisista kustannuksista, jos kunnan maksuosuus on 8 % ja enintään 44,22 %, jos kunnan maksuosuus on 21,78 %.

Valtioneuvosto asetti 4.12.2008 tehdyllä periaatepäätöksellä tavoitteeksi, että 31.12.2015 mennessä kaikkialla maassa on kysynnän mukaisesti saatavilla 100 megabitin yhteydet mahdollistava valokuitu- tai kaapeliverkko tai muu ominaisuuksiltaan näihin rinnasteinen verkko, johon liitettävällä enintään kahden kilometrin pituisella kiinteällä tai langattomalla tilaajayhteydellä ainakin 99 % vakinaisista asunnoista sekä yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden vakinaisista toimipaikoista voi käyttää erittäin suuria yhteysnopeuksia vaativia viestintä- ja muita tietoyhteiskunnan palveluita. Tavoitetta ei toistaiseksi ole saavutettu. Myöntöpäätösten mukaisten verkkojen rakentaminen kuitenkin jatkuu edelleen ja Liikenne- ja viestintävirastossa on vireillä tukihakemuksia. Tukea voidaan edelleen myöntää aiempina vuosina käyttämättä jääneiden valtuuksien mukaisesti.

Hanketta rahoitetaan aikaisempina vuosina myönnettyistä määrärahoista.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2020	2021	Yhteensä vuodesta 2020 lähtien
Ennen vuotta 2020 tehdyistä sitoumuksista aiheutuvat maksatukset	0	2 500	2 500
2020 talousarvio			—
2019 talousarvio			—
2018 tilinpäätös			13 142 000

51. (31.20.40, 41, 42, 30.42, 51, 40.45) Avustukset liikenteen ja viestinnän palveluihin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 19 741 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) yleiseen tieliikenteen turvallisuustoimintaan sekä kehittämishankkeisiin, kokeiluihin ja turvallisuustutkimukseen tieliikenteen turvallisuustoiminnan edistämiseen myönnettävästä valtionavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1207/2016) mukaisesti

2) henkilöautojen romutuspalkkiosta ja sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- ja etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta annetun lain (971/2017) mukaisen avustuksen maksamiseen

3) valtionavustuksen maksamiseen rautatieliikenteen ammattikoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin

4) Saimaan alueen luotsaukseen luotsauslain (940/2003) mukaisen luotsauksen hintatuen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan kohtien 1) ja 4) osalta maksatuspäätösperusteisena.

Käyttösuunnitelma (euroa)

Tieliikenteen turvallisuustoiminta	9 100 000
Henkilöautojen konversiotuki	6 000 000
Rautatieliikenteen ammattikoulutus	841 000
Saimaan alueen luotsauksen hintatuki	3 800 000
Yhteensä	19 741 000

Selvitysosa: Tieliikenteen turvallisuustoiminnan määrärahalla edistetään tieliikenteen turvallisuutta koskevien liikennepoliittisten tavoitteiden toteutumista. Määräraha perustuu vakuutusyhtiöiltä kerättävään liikenneturvallisuusmaksuun, joka tuloutetaan momentille 11.19.05.

Henkilöautojen hankinta- ja konversiotuen tavoitteena on edistää autokannan uudistumista siten, että yhä useampi henkilöauto toimisi vaihtoehtoisilla käyttövoimilla tai polttoaineilla (sähkö, bio- ja maakaasu, korkeaseosetanoli) ja vähentää samalla liikenteestä aiheutuvia haitallisia päästöjä.

Rautatiealan koulutuksen määräraha on tarkoitettu rautatiealan toimijoista riippumattomalle ja laaja-alaista rautatiealan ammatillista koulutusta eri tehtäviin tarjoavalle oppilaitokselle tai osakeyhtiölle.

Luotsauslain mukaan Saimaan kanavalla ja Saimaan vesistöalueella peritään alennettuun yksikköhintaan perustuvaa luotsausmaksua. Alennettu yksikköhinta on enintään kaksi kolmasosaa varsinaisesta yksikköhinnasta. Tämän johdosta liiketaloudellisesti kannattamatonta Saimaan alueen lakisääteistä luotsausta varten on tarkoitus maksaa momentin mukaista hintatukea luotsauspalveluja tuottavalle yhtiölle. Luotsausmatkat ovat Saimaan alueella huomattavasti pidemmät kuin meriliikenteessä. Yleisen luotsausmaksun ja Saimaan luotsausmaksun välistä erotusta korvataan siten, että se on enintään Saimaan alueen (ml. kanava) alijäämän suuruinen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Liikenneturvallisuusmaksukertymän aleneminen	-1 390
Liikenneturvallisuusmaksukertymän alenemisesta aiheutuvan säästön peruminen	1 390
Siirtyvien erien taso (HO 2019)	-400
Yhteensä	-400

2020 talousarvio	19 741 000
2019 talousarvio	20 141 000
2018 tilinpäätös	31 641 000

54. (31.30.64 ja 66) Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 19 136 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) saariston yhteysalusliikennepalveluihin ja niistä aiheutuviin kulutusmenoihin sekä selvityksiin ja tiedottamiseen
- 2) saariston yhteysalusliikenteen käyttämien laitureiden kunnostamiseen
- 3) yhteysalusliikennettä korvaavien yksityisluonteisten jääteiden kunnossapidon avustamiseen

4) aikaisempina vuosina myönnettyistä valtuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Lisäksi määrärahaa saa myöntää avustuksia saariston kulkuyhteyksiä hoitaville liikenteenharjoittajille valtioneuvoston asetuksen (371/2001) mukaisin perustein.

Määräraha budjetoidaan avustusten osalta maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus oikeutetaan solmimaan vuonna 2020 viisivuotisia kokonaispalvelusopimuksia saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostamisesta enintään 17 500 000 euron kokonaiskustannusten määräästä.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Selvitysosa: Saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) mukaan valtion on pyrittävä huolehtimaan siitä, että saariston vakituksella väestöllä on käytettävissä kuljetuspalvelut.

Yhteysalusliikenne on Liikenne- ja viestintäviraston vastuulla olevaa liikennettä ja se kattaa lähes kaikki Saaristomeren ja Suomenlahden vakitukselta asutut saaret, joihin ei ole tieyhteyttä. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hankkii yhteysalusliikennepalvelut kilpailuttamalla. Yhteysalusliikenteen matkustajamäärän vuonna 2020 arvioidaan olevan n. 175 000 henkilöä. Kokonaispalvelusopimuksista aiheutuvat menot matkustajaa kohden ovat noin 71 euroa/matka ja yhteysalusreittien varrella olevaa vakinaista asukasta kohden n. 23 800 euroa vuodessa.

Avustuksilla pyritään säilyttämään kulkumahdollisuudet sellaisten saaristoalueiden asukkaille, joilla ei ole käytettävissä yhteysalusliikennettä. Avustus kohdistuu lähinnä Suomenlahden sekä Turunmaan saariston henkilö- ja tavarakuljetusten järjestämiseen.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksella on voimassa olevat sopimukset Nauvon eteläisen ja poikittaisen sekä Houtskari-Iniön yhteysalusreittialueiden liikennepalveluiden tuottamisesta vuosina 2013-2021. Sopimukset päättyvät vuoden 2021 lopussa ja uusien sopimusten hankinta on tarkoitus käynnistää vuoden 2020 aikana.

Uusilla valtuuksilla turvataan kyseisten reittien yhteysalusliikennepalvelujen ostaminen kokonaispalveluna, jossa palveluntuottajat vastaavat näillä reiteillä liikennöivien alusten hankinnasta ja ylläpidosta. Sopimusten mukainen kokonaispalvelu koskisi ajanjaksoa 1.5.2022—30.4.2027. Yhteysalusliikennepalveluista arvioidaan aiheutuvan menoja noin 3 500 000 euroa vuodessa vuosina 2022—2027. Tarvittavan valtuuden suuruus perustuu nykyisten sopimusten hintatasoon sekä pääosin nykyiseen toimintamalliin.

2020 talousarvio	19 136 000
2019 talousarvio	17 986 000
2018 tilinpäätös	17 986 000

55. (31.30.63) Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 108 474 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) liikenteenharjoittajille maksettaviin korvauksiin julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten mukaisesti siten kuin palvelusopimusasetuksessa (EY) N:o 1370/2007 säädetään

2) liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017) tarkoitettujen avustusten maksamiseen liikennepalvelujen käyttäjille

- 3) junaliikenteen palvelujen ostoihin
- 4) lentoliikenteen palvelujen ostoihin
- 5) Merenkurkun laivaliikenteen palvelujen ostoihin
- 6) alueellisen ja paikallisen liikenteen ostoihin ja lippujärjestelmän perustamis- ja käyttökustannuksiin
- 7) suurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tukemiseen
- 8) keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tukemiseen
- 9) Liikennepalveluiden kehittämishankkeisiin ja muihin liikenteen palvelujen käyttöä edistäviin menoihin sekä liikkumisen ohjaukseen.

Määrärahaa saa myöntää avustusta liikenteen palvelujen valtionavustuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (509/2018) mukaisesti kunnille ja muille yhteisöille.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) mukaisiin menoihin sekä eräisiin muihin joukkoliikenteen palvelujen tuottamiseen ja joukkoliikenteen edistämiseen ja kehittämiseen sekä liikkumisen ohjaukseen osoitettaviin menoihin.

Valtio korvaa alueellisia ostoja pääsääntöisesti suoraan liikenteenharjoittajille. Kunnat maksavat osuutensa kustannuksista. Bruttomallilla järjestettävän liikenteen osalta valtio saa lipputulot, jotka budjetoidaan valtion talousarvion tuloihin. Näiden tulojen lisäksi budjetoidaan myös valtakunnalliseen lippu- ja maksujärjestelmään liittyviä muita tuloja. Vuoden 2020 osalta momentin mitoituksessa on otettu huomioon 2 500 000 euroa lipputuloina, jotka on budjetoitu tuloarviona momentille 12.31.10.

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Junaliikenteen ostot	32 170
Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot ja kehittäminen	32 329
Suurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki	13 250
Ilmastoperusteiset toimenpiteet (HO 2019)	20 000
Keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki	8 125
Lentoliikenteen ostot	1 000
Merenkurkun liikenne	250
Kehittämishankkeet	750
Liikkumisen ohjaus	600
Yhteensä	108 474

Junaliikenteen ostot

Valtion ja VR-Yhtymä Oy:n välinen sopimus junaliikenteen ostoista vuodelle 2020 kattaa Helsingin seudun liikenne-kuntayhtymän alueen ulkopuolisen lähiliikenteen ja lisäksi kiskobusseilla hoidettavaa kaukoliikennettä. Sopimuksella ostettavan liikenteen lisäksi VR-Yhtymä Oy on velvollinen hoitamaan henkilöjunaliikenteen yksinoikeutta koskevan käyttöoikeussopimuksen mukaista liikennettä siten kuin liikenne- ja viestintäministeriö velvoitepäätöksessään määrittelee.

Junaliikenteen tukemisessa tavoitteena on pitää yllä ja nostaa junaliikenteen palvelutasoa ja joukkoliikenteen kulkutapaosuutta. Junaliikenteen ostoilla tyydytetään tarpeelliseksi arvioituja alueellisia ja valtakunnallisia matkustustarpeita siltä osin kuin näitä palveluja ei pystytä järjestämään markkinaehtoisesti ja siinä laajuudessa kuin vuosittain tarkoitukseen myönnettävä määräraha riittää. Ostoilla mahdollistetaan korkeampi palvelutaso kuin mihin pelkät suorat lipputulot antaisivat mahdollisuuden.

Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot ja kehittäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset rahoittavat maaseudun peruspalveluluonteista julkista henkilöliikennettä. Lisäksi ne hankkivat alueensa liikennettä kilpailutetuilla sopimuksilla, joiden rahoitukseen kunnat voivat osallistua. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten myöntämän tuen perusteista säädetään liikenteen palvelujen valtionavustuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Lisäksi rahoitusta käytetään lippujärjestelmän perustamis- ja käyttökustannuksiin.

Alueellisen ja paikallisen liikenteen kehittämistoimien painopisteenä ovat liikenteen suunnittelu ja henkilökuljetusten koordinoinnin edistäminen ja kehittäminen.

Suurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki

Valtio avustaa Helsingin seudun liikenne-kuntayhtymää sekä Tampereen, Turun ja Oulun kaupunkiseutujen liikennepalveluja edellyttäen, että rahoitus on kytketty MAL-aiesopimuksessa sovittuihin liikenteen palvelujen kehittämistoimiin, joilla voidaan varmistaa rahoituksen vaikuttavuus ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi valtio rahoituksellaan myötävaikuttaa siihen, ettei liittyminen julkisen henkilöliikenteen järjestämisestä vastaavaan viranomaiseen aiheuttaisi kunnalle kohtuutonta kustannustaakkaa. Energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden edistämiseksi valtio avustaa suurten kaupunkiseutujen liikenteen palvelujen kehittämistä digitalisaation ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi sekä yhteentoimivien taustajärjestelmään perustuvien lippu- ja maksujärjestelmien kehittämiseksi.

Valtio avustaa suuria kaupunkiseutuja enintään 50 prosentilla hyväksyttävistä kustannuksista.

Keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki

Valtio avustaa keskisuurten kaupunkiseutujen liikennepalveluja edellyttäen, että ne ovat laatineet aiesopimuksen liikenteen palvelujen kehittämisestä ja että ne osallistuvat kehittämistoimien rahoitukseen vähintään 50 prosentilla hyväksyttävistä kustannuksista. Energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden edistämiseksi valtio avustaa keskisuurten kaupunkiseutujen liikenteen palvelujen kehittämistä digitalisaation ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi sekä yhteentoimivien taustajärjestelmään perustuvien lippu- ja maksujärjestelmien kehittämiseksi.

Lentoliikenteen ostot

Lentoliikennettä voidaan ostaa paikkakunnille, joille matka-aika Helsingistä junalla on yli 3 tuntia. Säännöllisen lentoliikenteen ostoilla turvataan erityisesti elinkeinoelämälle tarpeellisia yhteyksiä. Myös paikalliset ja alueelliset tahot osallistuvat kyseisten yhteysvälien rahoittamiseen.

Merenkurkun liikenne

Merenkurkun laivaliikenteen ostamisen tavoitteena on turvata ympärivuotinen matkustajalauttaliikenne Vaasan ja Uumajan välille.

Kehittämishankkeet

Valtakunnallisella strategisella kehittämistoiminnalla pyritään edistämään julkisen henkilöliikenteen toimintaedellytyksiä, kilpailukykyä ja houkuttelevuutta pitkällä aikavälillä. Kehittämishankkeiden valtion avustuksen edellytyksenä on, että valtionavustuksen saajat osallistuvat vähintään yhtä suurella panostuksella kustannuksiin ja että kehittämishankkeiden tulokset palvelevat myös valtakunnallisia kehittämistavoitteita.

Liikkumisen ohjaus

Liikkumisen ohjauksella myötävaikutetaan julkisen henkilöliikenteen ohella myös kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvattamiseen erityisesti kaupunkiseuduilla. Keinoina on muun muassa informaatio-ohjaus, markkinointi ja palvelujen kehittämisen tukeminen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ilmastoperusteinen tasokorotus (HO 2019)	20 000
Siirtyvien erien taso (HO 2019)	-300
Yhteensä	19 700

2020 talousarvio	108 474 000
2019 I lisätalousarvio	5 000 000
2019 talousarvio	88 774 000
2018 tilinpäätös	99 974 000

60. (31.40.60) Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 533 151 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 3 §:n nojalla rahastoon tehtävään siirtoon.

Selvitysosa: Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain (745/1998) 3 §:n mukaan rahastolle suoritetaan korvaus valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7 §:ssä säädetyn julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi. Määrärahan suuruus tarkistetaan vuosittain kustannustason muutosta vastaavasti. Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 5 §:n mukaan rahaston varoista käytetään Yleisradio Oy:n toiminnan rahoittamiseen vuosittain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu määrä. Varoja voidaan käyttää myös Yleisradio Oy:stä annetun lain 6 a §:ssä tarkoitettujen ennakkoarvioinnin laatimisesta aiheutuvien palkkioiden maksamiseen ja rahaston hallinnoimiseen. Rahaston varoja voidaan käyttää muutoinkin televisio- ja radiotoiminnan edistämiseen.

Rahastoon tehtävä siirto Yleisradio Oy:n julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi rahoitetaan yleisradioverolla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksi 2,7 %	14 017
Yhteensä	14 017

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2020 talousarvio	533 151 000
2019 talousarvio	519 134 000
2018 tilinpäätös	507 948 000